

Rekryteringen till högskolan 2022

– i riket och per län och kommun

Rekryteringen till högskolan 2022

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2024

Författare: Carrie Robson

Diarienummer: 51-00452-23

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov
tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Rekryteringen till högskolan på riksnivå	6
Direktövergången till högskolan minskar	6
Andelen som börjar på högskolan minskar gradvis med åldern	7
Störst könsskillnader bland 24-åringar	8
Konstant andel som börjar senast vid 24 års ålder	9
Rekryteringen till högskolan på länsnivå	10
Vanligaste med direktövergång i Uppsala län	10
Stockholms län hade störst andel som började senast vid 24 års ålder	12
Rekryteringen till högskolan på kommunnivå	13
Högst direktövergång i Lund	13
I Danderyd hade åtta av tio personer börjat högskolan vid 24 års ålder	14
Information om uppgifterna	16

Sammanfattning

I den här rapporten redovisar vi statistik om rekryteringen till högskolan. Vi visar hur andelen som börjar högskolan varierar med ålder och kön samt mellan län och kommuner. Statistiken utgår huvudsakligen från personer som är födda 1998 respektive 2003 och som fyllde 19 respektive 24 år under uppföljningsåret 2022.

Rapporten visar följande:

- Andelen personer som började på högskolan det året de fyller 19 år har minskat kraftigt bland de senaste två årskullarna. Minskningen följer den stora ökningen som skedde under coronapandemin. Den här snabba minskningen på kort tid skiljer sig från den gradvisa minskningen efter finanskrisen nästan tio år tidigare.
- Det är något vanligare att börja högskolan vid 19 års ålder än när man är äldre. En tydlig trend är att andelen sedan minskar gradvis med åldern. Bland kvinnorna började dock nästan lika många 19-åringar som 20-åringar, ungefär 14 procent. Bland männen var skillnaden större mellan de åldrarna.
- För samtliga åldrar 19–24 år är det fler kvinnor än män som börjar studera på högskolan. Det gör att könsskillnaden i andelen som studerar på högskola i en årskull ökar över tid och är störst bland 24-åringarna.
- Andelen personer som började på högskola senast vid 24 års ålder har varit relativt konstant bland de senaste tio årskullarna. Över hälften av kvinnorna påbörjade sina högskolestudier senast vid 24 års ålder. Motsvarande andel bland männen var omkring en tredjedel.
- Nästan en fjärdedel började på högskolan senast vid 19 års ålder i Uppsala län. Det var den största andelen bland alla län. I Gotlands och Jämtlands län var det ovanligare med direktövergång till högskolan. Där var det omkring 5 procent av 19-åringarna som började direkt på högskolan.
- Lund och Uppsala kommun hade högst direktövergång till högskolan. Där påbörjade ungefär en tredjedel av ungdomarna högskolan senast vid 19 års ålder. De tre kommuner med lägst direktövergång var Ödeshög, Ockelbo och Strömsund kommun. I Karlsborg och Malå fanns ingen som hade börjat högskolan senast vid 19 års ålder.

Inledning

Sedan flera år tillbaka redovisar UKÄ regelbundet statistik om rekryteringen till högskolan. Statistiken visar andelen i befolkningen som har påbörjat sina högskolestudier senast vid 19, 21 och 24 års ålder. Vi presenterar statistiken på riksnivå, per län och kommun och per kön. Statistiken i den här rapporten utgår huvudsakligen från personer som är födda 1998 respektive 2003 och som var folkbokförda i Sverige när de var 18 år. Dessa personer fyllde 19 respektive 24 år under uppföljningsåret 2022. Vi presenterar även tidsserier där uppgifter om flera årskullar ingår.

Rapporten har tre delar. Den första delen berör uppgifter på riksnivå. Här börjar vi med att redovisa andelen personer som börjar på högskolan direkt vid 19 års ålder och hur andelen har förändrats över tid. Sedan presenterar vi den vanligaste åldern att börja högskolan. Vi beskriver sedan den kumulativa andelen i en årskull som går över till högskolan, det vill säga den totala andelen av personer som börjar på högskolan fram tills de fyller 24 år. Vi avslutar den första delen med en beskrivning av hur den andelen har förändrats över tid mellan olika årskullar.

Den andra och tredje delen i rapporten redovisar statistik om rekrytering till högskolan per län respektive kommun. I de delarna beskriver vi de län och kommuner som hade störst respektive minst andel personer som började senast vid 19 års ålder. Sedan redovisar vi uppgifter för de län och kommuner som hade störst respektive minst andel som började högskolan senast vid 24 års ålder. Vi kommenterar könsskillnader i samtliga delar.

Mer information om uppgifterna finns i ett kort avsnitt *Information om uppgifterna* i slutet av rapporten.

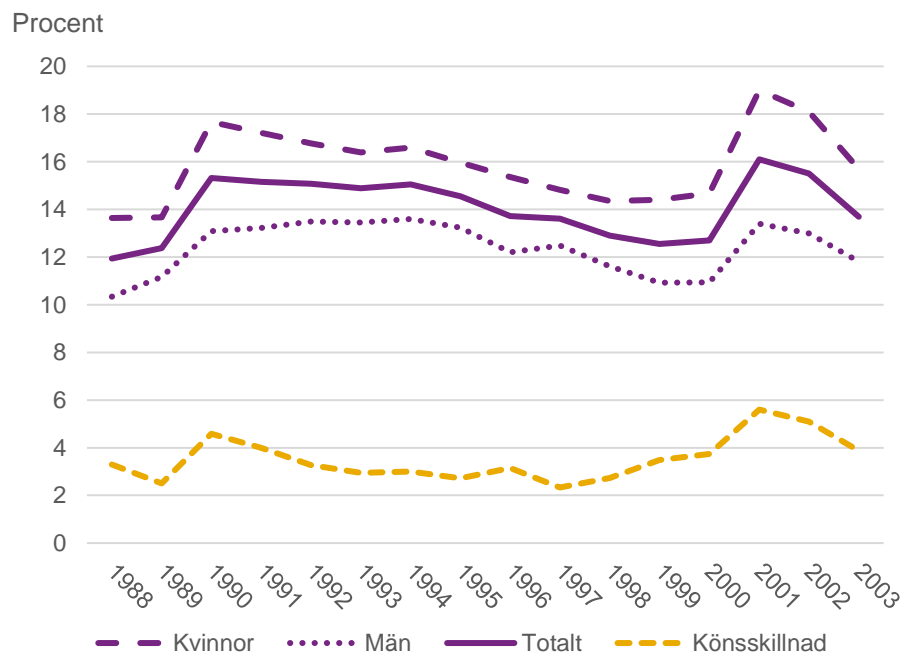
Statistik om rekryteringen till högskolan vid senast 19, 21 och 24 års ålder i Sveriges samtliga län och kommuner över tid finns i en separat bilaga *Excellbilaga till rapporten Rekryteringen till högskolan 2022*.

Rekryteringen till högskolan på riksnivå

Direktövergången till högskolan minskar

Omkring 14 procent av en årskull börjar på högskolan senast vid 19 års ålder.¹ De allra flesta börjar det året de fyller 19 år, vilket oftast innebär att de börjar direkt efter gymnasieskolan. I rapporten kallar vi det *direktövergång* till högskolan.² Figur 1 visar hur direktövergången har varierat de senaste åren. Uppgifterna utgår ifrån personer födda 1988–2003.

Figur 1. Andelen (procent) direktövergång, totalt samt fördelat på kvinnor och män. Personer födda 1988–2003. Könsskillnad i procentenheter.

Direktövergången har minskat relativt kraftigt bland de senaste två årskullarna som vi har uppgifter om. På två år har andelen som går direkt från gymnasieskolan till högskolan minskat med ungefär 2

¹ Det finns personer som börjar högskolan innan de fyller 19 år. I den årskullen som föddes 2003 var det ungefär 900 personer, vilket motsvarar 6 procent av alla som började senast vid 19 års ålder.

² Det finns personer som är kvar i gymnasieskolan något år längre än tre år. Det innebär att de exempelvis kan vara 21 eller 22 år även om de börjar högskolan direkt efter gymnasieskolan. I rapporten redovisas inte det som en *direktövergång*, utan utifrån den ålder de hade när de började högskolan.

procentenheter, från 16 till 14 procent. Minskningen följer den stora ökningen som skedde under coronapandemin. Då påverkades främst direktövergången bland personer födda 2001, eftersom de lämnade gymnasieskolan våren 2020.

Den relativt kraftiga minskningen efter coronapandemin kan jämföras med den gradvisa minskningen som skedde efter påverkan av finanskrisen nästan tio år tidigare. Den syns bland årskullen som föddes 1990 och som lämnade gymnasieskolan på våren 2009.

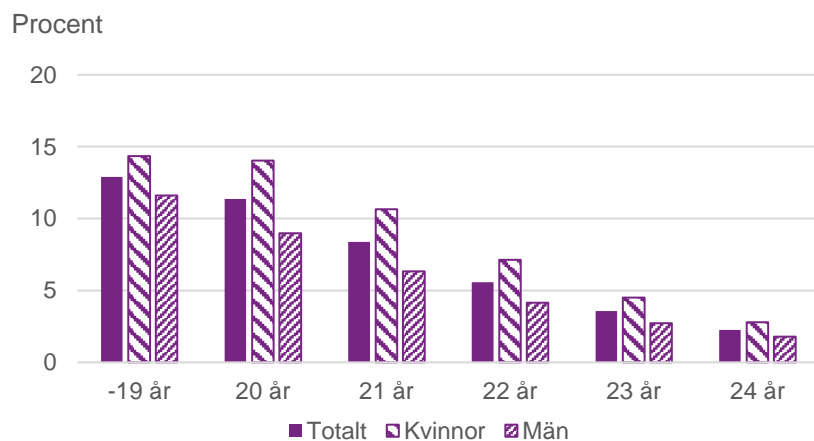
Direktövergången minskade därefter relativt långsamt bland årskullarna som föddes 1991–2000. Under de här knappt tio åren minskade andelen som började högskolan direkt efter gymnasieskolan från 15 till 13 procent. Det är ungefär samma minskning som vi har sett de senaste två åren efter påverkan av coronapandemin. Andelen är nu 1 procentenhet högre än innan pandemin.

Kvinnor börjar på högskolan direkt efter gymnasieskolan i större utsträckning än män. Könsskillnaden i andelen som börjar direkt efter gymnasieskolan har legat på omkring 4 procentenheter. Vid båda tillfällena där direktövergången har ökat kraftigt har även könsskillnaden ökat. Den största könsskillnaden har varit närmare 6 procentenheter, vilket var under coronapandemin. Då började 13 procent av männen direkt på högskolan efter gymnasieskolan. Motsvarande andel bland kvinnor var ungefär 19 procent.

Andelen som börjar på högskolan minskar gradvis med åldern

Det är något vanligare att påbörja högskolestudier vid 19 års ålder än vid 20 års ålder. En tydlig trend är sedan att andelen minskar gradvis med åldern. Figur 2 visar andelen personer födda 1998 som påbörjade sina högskolestudier vid 19–24 års ålder.

Figur 2. Andelen personer som påbörjade högskolan per ålder och kön. Personer födda 1998.

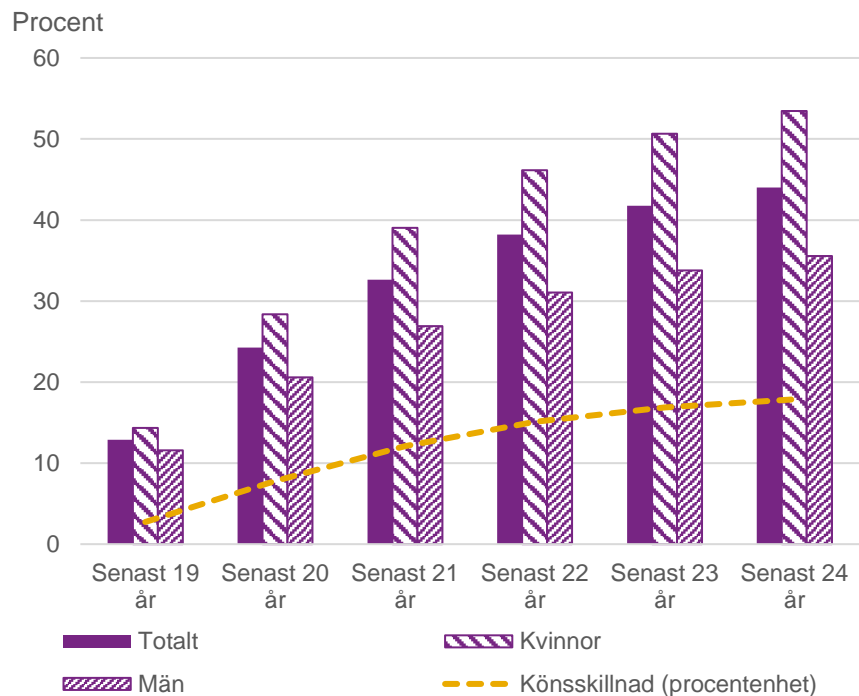
Som diagrammet visar påbörjade nästan 13 procent av årskullen sina högskolestudier när de var 19 år.³ Det var något färre som började när de var 20 år, 11 procent. Andelen som började högskolan när de var 24 var drygt 2 procent.

Samma övergripande mönster fanns bland både män och kvinnor. Bland kvinnorna började dock nästan lika många 19-åringar som 20-åringar, ungefär 14 procent. Bland männen var skillnaden större mellan de åldrarna, 12 respektive 9 procent. Störst skillnad mellan könen fanns bland 20-åringarna, medan skillnaderna minskar i de äldre åldersgrupperna. Det var mest ovanligt att börja högskolan vid 24 års ålder – ungefär lika många män som kvinnor gjorde det.

Störst könsskillnader bland 24-åringar

Fler kvinnor än män börjar på högskolan i samtliga åldrar bland 19–24-åringarna. Det innebär att könsskillnaden i andelen som studerar på högskolan i en årskull ökar över tid och är störst bland 24-åringarna. Figur 3 visar den kumulativa andelen kvinnor och män som började högskolan vid olika åldrar, det vill säga den totala andelen som började högskolan till och med det år de fyllde 24.

Figur 3. Den kumulativa andelen personer som började högskolan senast vid 19–24 års ålder, per kön. Personer födda 1998.

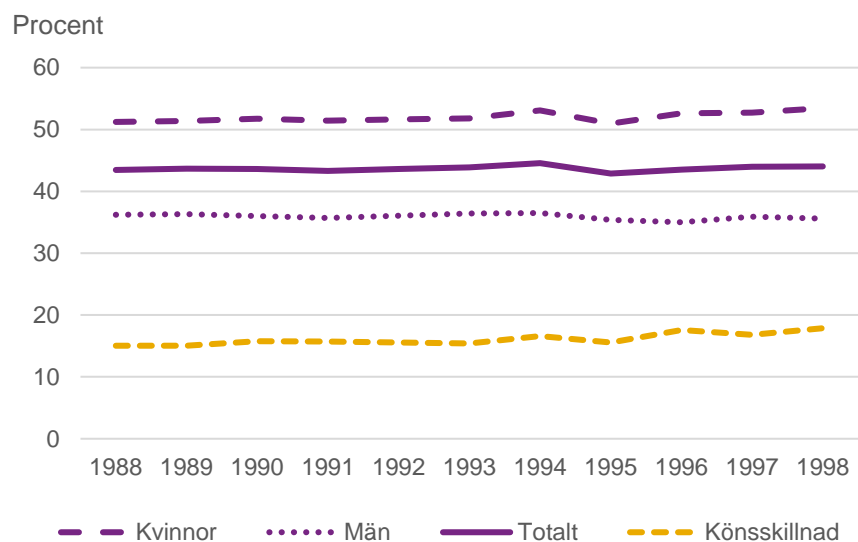
³ Notera att andelen direktövergångar skiljer sig här från de senaste uppgifterna i figur 1 som utgår ifrån personer födda 2003. Vi utgår här i stället från personer födda 1998, för att kunna följa årskullen fram tills de fyller 24 år.

Könsskillnaderna ökar gradvis för varje åldersgrupp. Senast vid 21 års ålder var skillnaden ungefär 12 procentenheter. Andelen kvinnor som hade börjat högskolan vid den åldern var nästan 40 procent jämfört med drygt 26 procent av männen. Det året som årskullen hade fyllt 24 år hade nästan hälften börjat på högskolan. Könsskillnaden hade då ökat till 18 procentenheter. Vid den åldern hade ungefär varannan kvinna börjat på högskolan jämfört med var tredje man.

Konstant andel som börjar senast vid 24 års ålder

Bland de senaste tio årskullarna som vi kan följa fram tills de fyllt 24 år har andelen som har börjat på högskola senast vid 24 års ålder varit relativt konstant. Figur 4 visar andelarna per kön över tid samt könsskillnaderna i procentenheter över tid.

Figur 4. Andelen personer som började högskolan senast vid 24 års ålder, per kön. Personer födda 1988–1998. Könsskillnad i procentenheter.

Den totala andelen som har påbörjat högskolestudier senast vid 24-års ålder har legat kring 44 procent bland de senaste tio årskullarna. Till skillnad från direktövergångar påverkas andelen inte av förändringar i arbetsmarknaden lika mycket. Påverkan av finanskrisen som visades i direktövergången bland personer födda 1990 syns alltså inte i den andel som började senast vid 24 års ålder. Coronapandemins motsvarande påverkan kan vi redovisa först när vi har uppgifter om personer som är födda 2001.

Över hälften av kvinnorna påbörjade sina högskolestudier senast vid 24 års ålder. Motsvarande andel bland männen var omkring en tredjedel. Könsskillnaden har dock ökat något under tidsperioden, från 15 procent till 18 procent.

Rekryteringen till högskolan på länsnivå

Rekrytering till högskolan kan skilja stort mellan olika län och kommuner samt över tid. I det här kapitlet redovisar vi skillnader mellan länen i andelen personer som börjat sina högskolestudier senast vid 19 respektive 24 års ålder. Även här utgår vi främst ifrån uppgifter om personer som är födda 1998 och 2003. Uppgifterna utgår ifrån det län där personerna var folkbokförda vid 18 års ålder. Vi kommenterar kort jämförelser med tidigare årskullar för att kunna ge en generell uppfattning om skillnader över tid.

En komplett tabell som visar rekryteringen till högskolan vid senast 19, 21 och 24 års ålder i Sveriges samtliga län och kommuner över tid finns i en separat bilaga *Excellbilaga till rapporten Rekryteringen till högskolan 2022*.

Vanligaste med direktövergång i Uppsala län

Nästan en fjärdedel började på högskolan senast vid 19 års ålder i Uppsala län. Det var den största andelen bland alla län. Tabell 1 visar de fem län som har störst respektive minst andel personer som började på högskolan vid 19 års ålder, totalt och per kön.

Tabell 1. Län med störst respektive minst andel (procent) som började högskolan senast vid 19 års ålder, personer födda 2003.

	Andel (%) som började högskola senast vid 19 års ålder:			Köns-skillnad (procent-enheter)
	Totalt	Kvinnor	Män	
Sverige	13,7	15,7	11,8	3,9
Uppsala	22,6	25,9	19,4	6,4
Stockholm	17,2	19,4	15,1	4,3
Skåne	15,8	18,4	13,3	5,1
Västra Götaland	13,3	14,9	11,8	3,1
Västmanland	12,7	14,6	10,9	3,7
Norrbottn	10,1	11,4	8,9	2,5
Västerbotten	9,6	10,9	8,4	2,5
Dalarna	9,4	10,2	8,6	1,6
Gotland	4,7	5,1	4,2	0,9
Jämtland	4,4	4,8	4,0	0,7

Stockholms län var det län som hade näst högst direktövergång. Där var andelen som började på högskolan direkt efter gymnasieskolan ungefär 17 procent. Skåne län, Västra Götalands län och Västmanlands län hade också en relativt hög direktövergång. Generellt är det vanligare med direktövergång i storstadslänen.

Uppsala län var ett av de län där könsskillnaden var som störst. Här hade närmare 26 procent av kvinnorna börjat högskolan direkt efter gymnasieskolan, jämfört med 19 procent bland männen – en skillnad på ungefär 6 procentenheter. I Stockholms län var könsskillnaden något mindre, knappt 4 procentenheter.

De län där det var ovanligare att börja direkt på högskolan var Gotlands och Jämtlands län. Där var det omkring 5 procent av 19-åringarna som började direkt på högskolan. Generellt sett är könsskillnader mindre i län där färre personer börjar högskolan direkt efter gymnasieskolan. I Jämtlands län och Gotlands län var skillnaden minst mellan könen.

De senaste 20 åren har Uppsala län haft störst andel direktövergång med relativt stor marginal. Stockholms län och Skåne län har haft näst störst andelar med ungefär lika stora andelar över tid. Uppsala var det enda län som hade en högre andel direktövergångar i den senaste årskullen än årskullen innan. Gotlands län och Jämtlands län har konstant haft de lägsta andelarna bland alla län under de senaste 20 åren.

Stockholms län hade störst andel som började senast vid 24 års ålder

Generellt sett var det de län som hade störst andel direktövergångar till högskolan som också hade störst andel som började högskolan senast vid 24 års ålder. Detsamma gäller för de län som hade minst andelar. Tabell 2 visar de fem län med störst respektive minst andel personer som började sina högskolestudier senast vid 24 års ålder. Andelarna är kumulativa, det vill säga de inkluderar alla som började högskolan till och med det år de fyllde 24.

Tabell 2. Län med störst respektive minst andel (procent) som började högskolan senast vid 24 års ålder, personer födda 1998.

	Andel (%) som började högskola senast vid 24 års ålder:			Könsskillnad (procentenheter)
	Totalt	Kvinnor	Män	
Sverige	44,0	53,4	35,6	17,9
Stockholm	52,6	61,2	44,6	16,6
Uppsala	48,1	57,4	39,8	17,6
Skåne	45,8	55,4	37,1	18,3
Halland	44,0	52,5	36,6	15,9
Västra Götaland	43,5	52,2	35,8	16,4
Västerbotten	37,1	47,7	28,2	19,5
Gotland	35,8	46,5	27,3	19,2
Gävleborg	35,8	45,6	27,1	18,5
Norrbottn	34,4	45,6	25,2	20,4
Jämtland	32,5	44,5	22,4	22,1

I Stockholms län hade över hälften av personerna börjat högskolan senast vid 24 års ålder. Motsvarande andel i Uppsala län var strax under hälften. Det innebär att trots att det var vanligare med direktövergång till högskolan i Uppsala län, var det något vanligare att börja på högskolan över lag i Stockholms län. I Hallands län, som inte var ett av de fem län med högst direktövergång, började 44 procent högskolan senast vid 24 års ålder. Könsskillnaden i de län som hade störst andel var 16–18 procentenheter.

I de län där det var ovanligare att börja på högskolan hade omkring en tredjedel påbörjat högskolestudier senast vid 24 års ålder. Jämtlands län hade den minsta andel bland alla län med 33 procent. Könsskillnaderna i de länen var 19–22 procentenheter. Det var generellt sett större könsskillnader i de län där det var ovanligare att börja på högskola.

Under de senaste 20 åren har andelen personer som börjat högskolan senast vid 24 års ålder i Stockholms län ökat successivt. I Uppsala län har andelen varit mer föränderlig, men oftast legat strax under Stockholm. Andelen i Skåne län har varit mer konstant, men legat på tredje plats de senaste 10 åren.

Andelen personer som börjat högskolan senast vid 24 års ålder har minskat gradvis de senaste 20 åren i Västerbottens län, Gotlands län och Jämtlands län.

Rekryteringen till högskolan på kommunnivå

I det här kapitlet redovisar vi skillnader i rekrytering till högskolan mellan kommuner. I likhet med förra kapitlet presenterar vi här andelen personer som började högskolan senast vid 19 respektive 24 års ålder. Även här utgår vi främst från uppgifter om personer som är födda 1998 och 2003. Uppgifterna utgår ifrån den kommun de var folkbokförda vid 18 års ålder. Vi kommenterar kort jämförelser med tidigare årskullar, för att kunna ge en generell uppfattning om skillnader över tid. Vi gör dock inga jämförelser med mindre kommuner. Detta eftersom det finns en del kommuner där få personer är folkbokförda, vilket gör att skillnader för ett fåtal individer kan få stort genomslag i de andelar som presenteras.

En komplett tabell som visar rekryteringen till högskolan vid senast 19, 21 och 24 års ålder i samtliga län och kommuner och över tid finns i en separat bilaga *Excellbilaga till rapporten Rekryteringen till högskolan 2022*.

Högst direktövergång i Lund

Lund och Uppsala kommun hade störst andel ungdomar som började högskolan senast vid 19 års ålder – ungefär en tredjedel. Åmål, Lomma och Danderyd var andra kommuner med en relativt hög direktövergång. Tabell 3 visar de fem kommuner med störst respektive minst andel personer som hade påbörjat sina högskolestudier senast vid 19 års ålder.

Tabell 3. Kommuner med störst respektive minst andel (procent) som började högskolan senast vid 19 års ålder, personer födda 2003. Siffror som är grå visar kommuner där antalet individer understiger 100 och där försiktighet i tolkningen bör iaktas.

	Andel (%) som började högskola senast vid 19 års ålder:			Köns- skillnad (procent- enheter)
	Totalt	Kvinnor	Män	
Sverige	13,7	15,7	11,8	3,9
Lund	30,6	31,1	30,2	0,9
Uppsala	29,9	34,2	25,8	8,4
Åmål	25,2	28,8	22,1	6,7
Lomma	22,7	25,9	19,9	6,0
Danderyd	21,5	18,3	25,1	-6,8
Ödeshög	1,7	3,4	0,0	3,4
Ockelbo	1,4	0,0	2,6	-2,6
Strömsund	0,8	1,7	0,0	1,7
Karlsborg	0,0	0,0	0,0	0,0
Malå	0,0	0,0	0,0	0,0

Skillnaden mellan könen var relativt liten i Lund, 1 procentenhet, jämfört med närmare 8 procentenheter i Uppsala. I Danderyd var det en större andel män som började sina högskolestudier direkt efter gymnasieskolan.

De tre kommuner med lägst direktövergång var Ödeshög, Ockelbo och Strömsund kommun. I Karlsborg och Malå fanns ingen som hade börjat högskolan vid senast 19 års ålder.

De kommuner som har haft högst direktövergång de senaste 20 åren har varit tämligen konstanta under perioden. Flera av kommunerna, till exempel Lund och Uppsala, har varit bland de kommunerna som haft högst direktövergång under hela perioden. Däremot är det större variation i vilka kommuner som har lägst direktövergång. Det är en följd av det begränsade antalet ungdomar i glesbygdskommunerna som gör att även små förändringar i antal kan innebära stora procentuella förändringar.

I Danderyd hade åtta av tio personer börjat högskolan vid 24 års ålder

I Danderyd började åtta av tio personer högskolan senast vid 24 års ålder. Näst störst andelar fanns i Täby och Lidingö. Där hade omkring sju av tio börjat högskolan senast vid 24 års ålder. Tabell 4 visar de fem kommuner med störst respektive minst andel personer som påbörjade sina högskolestudier senast vid 24 års ålder.

Tabell 4. Kommuner med störst respektive minst andel (procent) som började högskolan senast vid 24 års ålder, personer födda 2003. Siffror som är grå och kursiva visar län eller kommuner där antalet individer understiger 100 och där försiktighet i tolkningen bör iakttas.

	Andel (%) som började högskola senast vid 24 års ålder:			Köns- skillnad (procent- enhefer)
	Totalt	Kvinnor	Män	
Sverige	44,0	53,4	35,6	17,9
Danderyd	81,8	91,1	73,7	17,4
Täby	73,0	78,4	68,4	10,1
Lidingö	71,5	78,1	64,6	13,5
Lund	65,7	72,3	59,4	12,9
Lomma	64,4	75,0	57,3	17,7
Ragunda	17,5	23,1	12,9	10,2
Härjedalen	17,2	27,3	12,1	15,2
Munkfors	15,2	25,0	9,5	15,5
Strömsund	14,3	14,5	14,1	0,5
Vindeln	12,0	20,0	5,0	15,0

I samtliga kommuner fanns personer som hade påbörjat högskolan senast det år de fyllde 24 år. Kommunen med minst andel som hade påbörjat högskolestudier senast vid 24 års ålder var Vindeln med 12 procent, därefter Strömsund och Munkfors med omkring 15 procent.

Under de senaste 20 åren har Danderyd varit den kommun som har haft störst andel personer som hade börjat högskolestudier senast vid 24 års ålder. Under många år hade Lidingö näst störst andel, men de senaste åren har andelen ökat i Täby som nu tar plats med näst störst andel. Lomma hade näst störst andel för två år sedan, men sedan dess har andelen minskat och kommunen ligger nu på femte plats.

Information om uppgifterna

Populationen består av personer som är födda 1998, 2001 och 2003 samt var folkbokförda i Sverige i december det året de fyllde 18 år.

Populationen hämtas ifrån Statistiska centralbyråns register över totalbefolkningen. Uppgifterna om andelen som började högskolan är alla som varit registrerade på högskolestudier av samtliga folkbokförda personer. Uppgifter om högskolestudier hämtas från universitets- och högskoleregistret, och anger när personerna registrerades på högskolan för första gången. Utöver det ingår även personer som påbörjat högskolestudier utomlands baserat på uppgifter som finns i Centrala studiestödsnämndens (CSN) register över utbetalning av studiestöd.

Utgångspunkten för de geografiska uppgifterna är den kommun och det län där personerna var folkbokförda i december det året de fyllde 18 år. I vissa kommuner är antalet ungdomar lågt, vilket gör att små förändringar i antalet som börjar högskolan kan få stor påverkan på andelarna. Kommuner där antalet individer var färre än 100 har därför markerats särskilt i tabellerna.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

